

ઑટિઝમ

એક સામાન્ય સમજણ

હેલ્થ એન્ડ કેર ફાઉન્ડેશન

પવનસુત સોસાયટી, રજવાડું પાસે, જીવરાજપાર્ક, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૫૧

સંપર્ક : ૦૭૯-૨૬૬૧૦૮૦૧/૦૨ મો. ૯૯૦૯૯૪૨૮૩૫

ઇમેલ : healthandcarefoundation@gmail.com

પ્રસ્તાવના

સમગ્ર વિશ્વમાં બીજી એપ્રિલને વિશ્વ ઓટિઝમ દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે. હેલ્થ એન્ડ કેર ફાઉન્ડેશનના “શ્રીમતિ શર્મિષ્ઠાબેન મનુભાઈ શાહ (બદરપુરવાળા) ઓટિઝમ ક્લિનિક”ની સેવાઓનો લાભ ઘણાં ઓટિઝમથી પીડાતા બાળકો લેતા હોય છે. ત્યારે આ વર્ષે ઓટિઝમ મહિના નિમિત્તે હેલ્થ એન્ડ કેર ફાઉન્ડેશનના થેરાપિસ્ટ દ્વારા ખાસ તો ઓટિસ્ટિક બાળકોના માતા-પિતા માટે તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે.

હેલ્થ એન્ડ કેર ફાઉન્ડેશનના ક્લિનિકલ સાયકોલોજિસ્ટ શ્રીમતિ પિંકીબેન જાદવ અને કુ. આસમાબાનુ શેખ ઉપરાંત ઓક્યુપેશનલ થેરાપિસ્ટ ડૉ. હની પટેલ અને ડૉ. ધરતી પટેલ દ્વારા સુંદર લેખ લખવામાં આવ્યા છે. અમને વિશ્વાસ છે કે લેખ દ્વારા ઓટિઝમથી પીડાતા બાળકોના વાલીને તેની સાથે કેવી રીતે વ્યવહાર કરવો તેની માહિતી મળશે.

શ્રીમતી સુકેશીબેન શાહ
પ્રોફેશનલ સોશિયલ વર્કર
હેલ્થ એન્ડ કેર ફાઉન્ડેશન

ડૉ.સુભાષ આપ્ટે
ઓક્યુપેશનલ થેરાપિસ્ટ
હેલ્થ એન્ડ કેર ફાઉન્ડેશન

ઓટિઝમ

ઓટિઝમનો અર્થ

ઓટિઝમ એક વિકાસાત્મક અક્ષમતા છે. જે સામાન્ય રીતે બાળકના શાબ્દિક અને બિનશાબ્દિક અનુસંધાન અને સામાજિક સંકલનને ચોક્કસ રીતે અસર કરે છે. જેના કારણે બાળકના શૈક્ષણિક વિકાસ પર પણ અસર થાય છે.

ઓટિઝમના પ્રકાર

ઓટિઝમના બે પ્રકાર છે.

(1) ઉચ્ચ કાર્યાત્મક પ્રકાર

(2) નિમ્ન કાર્યાત્મક પ્રકાર

હવે આપણે આને વિસ્તારથી સમજીએ

(1) ઉચ્ચ કાર્યાત્મક પ્રકાર:-

આ પ્રકારના ઓટિઝમવાળા બાળકમાં ઊંચો બુદ્ધિઆંક હોય છે. તે 110 કે તેથી વધુ બુદ્ધિઆંક ધરાવતા હોય છે. આ પ્રકારના બાળકમાં એકનું એક વર્તન વારંવાર કરવું, પોતાની જાતન નુકસાન પહોંચાડવું. પોતાના વર્તન ઉપર કાબૂ ના હોવું વગેરે જેવા લક્ષણો હોય છે.

(2) નિમ્ન કાર્યાત્મક પ્રકાર:-

આ પ્રકારના ઓટિઝમવાળા બાળકમાં મંદબુદ્ધિ હોવાની શક્યતા વધુ છે. તેઓનો બુદ્ધિઆંક 70 કે તેથી નીચો હોય છે. આ પ્રકારના બાળકોને ચેતાતંતુની અન્ય તકલીફો પણ હોય છે.

ઓટિઝમના કેટલાંક લક્ષણો

- ઓટિઝમ ધરાવતાં બાળકો પારસ્પરિક સંબંધો બાંધી શકતા નથી.
- વાતચીત કરવાની ક્ષમતામાં કુશળતા ધરાવતા નથી. લગભગ 50 ટકાથી વધારે બાળકો અર્થપૂર્ણ વાતચીતની ભાષા વિકસાવી શકતા નથી.
- પ્રકાશ, અવાજ, સ્પર્શ અને દુઃખ જેવા વિવિધ વાતાવરણ ઉત્તેજકો સામે તેમનો પ્રતિભાવ વિચિત્ર હોય છે.
- તેઓ એક જ પ્રકારે પુનરાવર્તન કરે છે. જેમ કે અર્થ વગરના અવાજો કરવા ઈત્યાદી.
- તેઓની રમવાની પદ્ધતિ પણ અસામાન્ય હોય છે.

ઓટિઝમથી પીડાતા બાળકોની સારવાર

ઓટિઝમ પીડિત બાળકોને મુખ્યત્વે બે પ્રકારની થેરાપી આપવાની હોય છે.

(૧) વર્તુણક થેરાપી (બીહેવિયર)

(૨) ઓક્યુપેશનલ થેરાપી

- વર્તુણક થેરાપીનો અર્થ:-

વર્તુણક થેરાપીમાં બાળકની સમસ્યા અને વર્તનનું નિયંત્રણ કરીને સારવાર કરવામાં આવે છે. બાળકની બધી જ પરિસ્થિતિનું નિયંત્રણ કરીને બાળકને જે પરિસ્થિતિની સમસ્યા હોય તેનું કૃત્રિમ રીતે નિર્માણ કરીને બાળકને તે જ પરિસ્થિતિમાં મૂકવામાં આવે છે. જેનાથી બાળકના વર્તનમાં પરિવર્તન આવી શકે.

વર્તુણક થેરાપીના કેટલાંક સામાન્ય પ્રકારો:-

(1) એપ્લાઇડ બિહેવિયર એનાલિસિસ (ABA)

આ પદ્ધતિ ખૂબ જ માળખાગત અને વૈજ્ઞાનિક છે. આ થેરાપીમાં રમત, સંચાર, આત્મસંભાળ, શૈક્ષણિક અને સામાજિક જીવનશૈલી શીખવવામાં આવે છે જે તેનામાં સમસ્યારૂપ વર્તનમાં ઘટાડો કરે છે. આ થેરાપીમાં

અમુક ધ્યેયોને વિવિધ ભાગોમાં વહેંચી પુનરાવર્તન દ્વારા વધુ સારી રીતે બાળકને વર્તન શીખવાડી શકાય છે. જેમ કે બાળકને પરિવારના સભ્યોની ઓળખ આપવા માટે સૌ પ્રથમ માતા-પિતાના નામ અને તેમના ફોટા દેખાડવામાં આવે છે. પછી ભાઈ-બહેનોના નામ અને ફોટા દેખાડવામાં આવે છે. એમ એક પછી એક ઘરના સભ્યોના નામ અને ફોટા દેખાડી ઓળખાણ કરાવવામાં આવે છે.

(2) મૌખિક વર્તણૂકીય થેરાપી:- (વર્બલ બિહેવીયર થેરાપી)

મૌખિક વર્તણૂકીય થેરાપી એ એક પ્રકારની એપ્લાઈડ બિહેવિયર થેરાપી છે. જે અમુક ચોક્કસ પ્રકારના અવાજો કાઢીને બાળકને હેતુપૂર્વક વાત-ચીત કેવી રીતે કરવી તે શીખવે છે. ઉદાહરણ તરીકે- બાળકને ચોકલેટ બતાવીને બોલવામાં આવે છે...'આ ચોકલેટ છે...ચોકલેટ મારે ખાવી છે.' આ થેરાપી કુદરતી વાતાવરણ ઉપર વધારે ભાર મૂકે છે. તેવું ઈશારો કરીને અને બોલીને સમજાવવામાં આવે છે. આ થેરાપી કુદરતી વાતાવરણ ઉપર વધારે ભાર મૂકે છે. ઉ.દા. બાળકને રમતના મેદાનમાં લઈ જઈ તેને હિંચકા અને લપસણી દ્વારા રમાડવામાં આવે છે અને શબ્દોચ્ચાર દ્વારા બાલતા જાય છે અને શીખવાડે છે કે આ હિંચકો છે. અને આ લપસણી છે.

(3) જ્ઞાનાત્મક વર્તણૂક થેરાપી:- (કોગ્નીટીવ બિહેવીયર થેરાપી)

જ્ઞાનાત્મક વર્તણૂક થેરાપી મોટાભાગે ઓટિઝમનું સ્તર થોડું ઓછું થાય ત્યારે બાળકો માટે ભલામણ કરવામાં આવે છે. ઓટિસ્ટિક બાળકો જ્ઞાનાત્મક રીતે પણ અસ્વસ્થ હોય છે. આ થેરાપીમાં બાળકનું મૂલ્યાંકન કરીને તેમને શીખવવામાં આવે છે. આ માટે બાળકને સમસ્યા ઉકેલવાની તાલીમ આપવામાં આવે છે. જેનાથી બાળક સમસ્યાનું જાતે મૂલ્યાંકન કરતું થાય છે. અને ઉકેલ માટે પહેલ કરે છે. ત્યારબાદ આવેગોના નિયંત્રણની તાલીમ આપવામાં આવે છે. જેમ કે ક્યારે હસાય, ક્યારે રડાય, ક્યારે ગુસ્સો કરાય વગેરે નિયંત્રિત કરતાં શીખવવામાં આવે છે. આ થેરાપીમાં બાળકના ગેરવર્તનનું મૂલ્યાંકન કરતાં પણ શીખવવામાં આવે છે. જેમ કે ગમે ત્યાં થૂંકવું નહીં....તેનાથી ગંદકી ફેલાય છે...જેવી વર્તણૂકો પર ભાર મૂકવામાં આવે છે.

(4) વિકાસશીલ અને વ્યક્તિગત તફાવતો- સંબંધ થેરાપી (DIR):-

આ થેરાપીમાં બાળક તેની આવડતો, રૂચીઓ અને વાતચીત કરવાની ઢબથી વાકેફ કરવામાં આવે છે. તેને રોજીંદા જીવનના સામાન્ય અનુભવો પરથી શીખવાડવામાં આવે છે. જેમ કે, આ બાળકને ચિત્રકામ કરાવીને તેની આવડતને દર્શાવી શકાય છે. આ બાળકોના ચિત્રકામમાં આકર્ષક રંગોનો ઉપયોગ વધારે કરવો જોઈએ, જેથી બાળકનું ધ્યાન કેન્દ્રીત થઈ શકે.

(6) રિલેશનશીપ ડેવલપમેન્ટ ઇન્ટરવેન્શન:-

આ થેરાપી કૌટુંબિક પારસ્પરીક સંબંધોને કેન્દ્રીત છે. આ થેરાપીમાં બાળકને તેની લાગણીઓ, કુટુંબ અને સમાજના સભ્યો સાથેનો વ્યવહાર અને સામાજિક રીત રીવાજો શીખવાડવામાં આવે છે. દા.ત. દાદા-દાદી કે કાકા-કાકી સાથે મેળવી તેમનો પરિચય કરાવવો.

તદઉપરાંત કેટલાંક સામાજિક નિયમો પણ શીખવવા જોઈએ. જેથી તે સમાજનો એક ભાગ બની શકે.

• ઓક્યુપેશનલ થેરાપી:-

ઓટિઝમથી પીડાતા બાળકોને ઓક્યુપેશનલ થેરાપી મળે તો તેમને લાભ થાય છે. ઓક્યુપેશનલ થેરાપીસ્ટ તમને નીચે મુજબની થેરાપી આપે છે.

(1) પ્રવૃત્તિ દ્વારા તેને વ્યસ્ત રાખીને બિનજરૂરી વર્તનમાંથી દૂર રાખી શકાય છે.

(2) રોજ બરોજની જીવનજરૂરી પ્રવૃત્તિ જમ કે બ્રશ કરવું, કપડાં પહેરવાં, ન્હાવું, જમવું, કુદરતી હાજતે જવું, એવી પ્રવૃત્તિઓની તાલીમ આપીને તેમને આત્મનિર્ભર બનાવી શકાય છે. આ પ્રવૃત્તિઓની કારણે બાળકો પોતાનું શરીર અને તેનો ભાગ, તેમ જ તેનો વપરાશ જેવી બાબતો શીખી શકે છે.

(3) હાથના કાર્યોનો વિકાસ કરીને તેમને લેખન, વાંચન અને અન્ય પ્રવૃત્તિઓ માટે સક્ષમ બનાવી શકાય છે.

(4) સંવેદન કેળવણી ઓટિઝમથી પીડાતા બાળકો માટે મહત્વની છે. ઓક્યુપેશનલ થેરાપી ક્લિનિકમાં તેના માટેના મહત્વની છે. ઓક્યુપેશનલ થેરાપી ક્લિનિકમાં તેમના માટેના સાધનો હોય છે, પરંતુ સંવેદન કેળવણી તો ઘરમાં જ આપી શકાય છે. આ માટે કેવી રીતે તાલીમ આપવી તે પણ શીખવવામાં આવે છે.

સંવેદન કેળવણી

એક એવી થેરાપી કે જેમાં ખાસ તાલીમનો ઉપયોગ થાય છે. બાળકની સ્પર્શના સંવેદનને મજબૂત કરવી, સંતુલનની સમજ, શરીર અને તેના ભાગો ક્યાં છે તેની સમજ આપવામાં આ થેરાપીનો ઉપયોગ થાય છે. સંવેદન મજબૂત બને તો મગજનો વિકાસ થાય અને બાળકની સમસ્યાઓ ઓછી થાય.

ઓટિઝમમાં સેન્સરી ઇન્ટિગ્રેશન થેરાપીનો ઉપયોગ:

સેન્સરી ઇન્ટિગ્રેશનના મહત્વના સંવેદન

(1) સ્પર્શ

(2) પ્રોપ્રિઓસેપ્શન (Proprioception)

(3) સંતુલન

(4) શ્રવણ

(5) દ્રષ્ટિ

(6) ગંધ

(7) સ્વાદ

(અ) સ્પર્શ

ત્વચામાં અસંખ્ય રિસેપ્ટર હોય છે. જે સ્પર્શ, તાપમાન, દબાણ, ટેક્સચર માટે જવાબદાર છે. આ માટે તમારે બાળકને ટેકટાઈલ માટે શું કરાવવું તે નીચે પ્રમાણે છે.

1) આમાં બાળકને રેતીમાં રમાડવું.

2) અલગ અલગ જાતના પગલૂછણીયા પર ચલાવવું.

3) અનાજના દાણા સાથે રમાડવું.

4) લોટ બાંધીને બાળકને રમવા આપવો.

5) અલગ અલગ જાતના બ્રશ જેમ કે નાહવાનું બ્રશ, વાસણ ઘસવાનો ફૂયો જેવા જુદા જુદા બ્રશથી હલકા હાથે બાળકના શરીર પર ફેરવવું.

6) પોતાની જાતે બાળકને જમવા દેવું.

7) આઈ થેરાપી, ફીંગર પેઈન્ટિંગ કરાવવું.

(બ) પ્રોપ્રિઓસેપ્શન:

શરીરની જાગૃતતા અને તેની સ્થિતિ, પોઝિશન વિશેની માહિતી આપવી.

1) પ્રોપ્રિઓસેપ્શનથી બાળકની તરસ, ભૂખ અને ટોઈલેટ વિશે ખ્યાલ આવે.

2) બાળકને ટ્રોલી દબાણ કરાવવું, (ટ્રોલીને ધક્કો મારવો) જેમ કે ઘરમાં કબાટ ખોલાવવા અને બંધ કરાવવા, ડ્રોવર ખોલાવવા અને બંધ કરાવવા.

3) સ્નાયુને સખત મહેનત થાય તેવી પ્રવૃત્તિ કરાવવી.

- 4) ટ્રેમ્પોલિન પર ફૂદાડવા, થોડી ઊંચાઈથી ફૂદકા મરાવવા
 - 5) પ્લેગ્રાઉન્ડના સાધનો પર ચડાવવા.
 - 6) પગથિયા ચડાવવા અને ઉતારવા
 - 7) શરીર પર વધારે દબાણ વાળી એક્ટિવિટી કરાવવી (ડિપ પ્રેશર એક્ટિવિટી)
- આ એક્ટિવિટીથી વધારે પડતા હાઈપર બાળકોને શાંત થવા અને તેની લાગણી, વર્તણૂકને ગોઠવવા અસરકારક છે.

(ક) સંતુલન

આ રિસેપ્ટર બેલેન્સ કે સંતુલન માટે જવાબદાર છે. તેમાં બાળકને

- 1) હિંચકો ખવડાવવો,
- 2) સાઈકલિંગ કરાવવું,
- 3) રોકિંગ ચેર પર બેસાડવા,
- 4) ટ્રેમ્પોલિન ઉજળ કુદ કરાવવી
- 5) લપસણી કરાવવી
- 6) ઘોડે સવારી કરાવવી
- 7) સ્ક્રટર બોર્ડ

(ડ) શ્રવણ

- 1) થેરાપ્યૂટીક લિસનિંગ
- 2) અલગ અલગ જાતના રમકડાંનો અવાજ
- 3) પ્રાકૃતિક અવાજ
- 4) વરસાદના ટીપાંનો અવાજ
- 5) સંગીત સંભળાવવું
- 6) પક્ષીઓનો અવાજ

(ઈ) દ્રષ્ટિ

- 1) ડાન્સિંગ લાઈટ
- 2) વિઝ્યુઅલ ટ્રેકિંગ થેરાપી
- 3) લાઈટવાળા બિકરથી રમાડવું
- 4) કાલ્મિંગ બોટલ્સ
- 5) લાઈટિંગવાળા રમકડાં બતાવવા

(પ) ગંધ

ગુલાબની સુગંધ કે અન્ય સુગંધિત પદાર્થો દ્વારા ગંધનો પરિચય કરાવવો.

(ફ) ટેસ્ટ

લીંબુનું શરબત, મીઠું, સોલ્ટ, ખાંડ, કારેલાનો રસ ઈત્યાદી રસ દ્વારા વિવિધ રસોનો પરિચય કરાવવો.

આ ઉપરાંત ઓરલ એક્ટિવિટી જેમાં ફૂગા ફૂલાવવા, સીટી વગાડતા શીખડાવવું, સ્ટ્રોથી પાણી કે જ્યૂસ પીતા શીખવવું, વાઈબ્રેટર કે બ્રશનો ઉપયોગ કરતા શીખવવો, કડક વસ્તુ ખવરાવવી અને સમજાવવું, મીણબત્તી બૂઝાવવાની રીત શીખવવી.

ઓટિસ્ટિક બાળકનું શિક્ષણ:-

ઉચ્ચ કાર્યાત્મક પ્રકારના ઓટિસ્ટિક બાળકો સામાન્ય શાળામાં જઈ શકે અને એસ.એસ.સી કે એચ.એસ.સી બોર્ડ પરીક્ષા તેમજ યુનિવર્સિટી પરીક્ષા પાસ કરી શકે. તેઓ નોકરી-ધંધા પણ કરી શકે છે. નિમ્ન કાર્યાત્મક પ્રકારના ઓટિસ્ટિક બાળકોને સ્પેશ્યલ સ્કૂલ જેવા વિકલ્પ જરૂરી હોય છે. સામાન્ય શાળામાં અથવા સ્પેશ્યલ સ્કૂલમાં શિક્ષણ મેળવવાથી ઓટિસ્ટિક બાળકોનો સારો વિકાસ થાય છે. શાળામાં અન્ય બાળકોના ગ્રૂપમાં રહેવાથી તેમનું સામાજીકીકરણ થાય છે. શાળાની શિસ્તને કારણે વર્તનમાં પણ સુધારો થાય છે.

વાલીઓ માટેના સૂચનો:-

- સૌ પ્રથમ માતા-પિતાએ પોતાનું બાળક ઓટિસ્ટિક છે તેસ્વીકારવું જોઈએ.
- બાળકના સ્વીકાર માત્રથી જ તેની અડધો અડધ સમસ્યાઓ દૂર થતી જોવા મળે છે.
- બાળક પર ગુસ્સો કે મારઝૂડ ના કરવી જોઈએ.
- બાળકને દરેક બાબત સમજણ અને શાંતીથી શીખવવી જોઈએ.
- બાળકને રસ અને રુચિ જળવાઈ રહે અને સારાં વર્તન કરતો રહે તે માટે પુરસ્કૃત કરવો જોઈએ. ઉ.દા. વાહ, સરસ, ખૂબ સરસ વગેરે જેવા ઉદગારો ઉચ્ચારવા જોઈએ.
- બાળક દ્વારા કોઈ ભૂલ થતી હોય તો તેને બીજા પ્રયત્નો પણ આપવા જોઈએ. જેમ જેમ બાળક પ્રયત્ન કરશે તેમ તેમ તેની ભૂલ ઓછી થશે. ઉ.દા તરીકે બાળક જાતે જમી શકે તે માટે બાળકને ભલે જમવાનું નીચે પડે પણ તેને જમવાનું જાતે જ જમે. તેવા પ્રયત્નો કરવા જોઈએ. જેનાથી બાળક ધીમે ધીમે જમવાનું ઓછું નીચે પડતું થશે.
- ઓટિસ્ટિક બાળકો દ્રષ્ટિના માધ્યમથી વિચારતા હોય છે. એટલા માટે એમને શીખવતી વખતે સંપૂર્ણપણે દ્રશ્ય સાધનોનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. ઉ.દા બાળકને સફરજન બતાવીનેસફરજન કોને કહેવાય ? તે શીખવવા માટે અસલ સફરજન પણ બતાવવું જોઈએ. જેનાથી બાળકને સફરજનની સાથે સાથે તેનો સ્વાદ, રંગ અને આકાર વગેરેની સમજણ પડે છે.
- ઓટિસ્ટિક બાળકને રોજિંદી જરૂરિયાતો અંગે સભાન કરવું જેમાં ખાવું-પીવું, હરવું-ફરવું વગેરેનો સમાવેશ કરવો જોઈએ. ઉ.દા. બાળકને આ રોટલી છે. આ શાક છે. એમ સમજાવી રોટલી-શાક સાથે ખાવી જોઈએ તેવી સમજણ કેળવવી જોઈએ. આ ઉપરાંત બાળકને હરવા-ફરવાની જગ્યાએ જેમ કે બગીચો, પ્રાણીસંગ્રહાલય, કૌટુંબિક પ્રસંગો વગેરેમાં લઈ જવા જોઈએ.
- બાળકને રોજિંદી પ્રવૃત્તિમાં સારા અને ઉપયોગી પણ હોય એવા કાર્યોની પસંદગી કરવી જોઈએ અને તે કરવા તત્પર થાય. ઉ.દા. દાંત સાફ કરવા, નહાવું, ધોવું તેમજ કપડાં પહેરવા વગેરેની સમજણ.
- ઓટિસ્ટિક બાળકોને મોટા ભાગે પોતાનાં ઉંમરનાં બાળકો સાથે હરવું-ફરવું કે રમવું ગમતું નથી. તેથી તેમનાંથી મોટી કે નાની ઉંમરના બાળકો સાથે સમન્વય કરાવવો જોઈએ અને ધીમે ધીમે પોતાની ઉંમરના બાળકો સાથે સમન્વય કરતા શીખવવું જોઈએ.
- ઓટિસ્ટિક બાળક કોઈપણ બાબત કે જે પોતાની રોજિંદી ગોઠવણ, રોજિંદા કાર્યોમાં સામાન્ય ફેરફાર પણ સહન કરી શકતાં નથી. તેથી આવી પરિસ્થિતિમાં બાળકને પરિસ્થિતિ બદલાતાં પહેલાં માનસિક રીતે તૈયાર કરવું જોઈએ. ઉ.દા. બાળકને કોઈ કાર્યક્રમમાં પહેલીવાર લઈ જતા હોય ત્યારે તેને અગાઉથી કહેતાં રહેવું જોઈએ કે

આપણે એક કાર્યક્રમમાં જવાનું છે. ત્યાં ઘણું બધું સારું અને તને ગમે એવો પ્રોગ્રામ થવાનો છે. જેથી બાળક માનસિક રીતે તૈયાર થતો રહે છે.

કેસ સ્ટડી

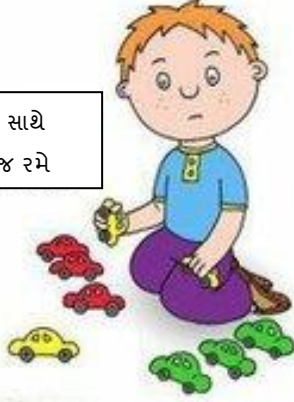
૨૮ એપ્રિલ ૨૦૦૦ના રોજ બપોરે ૧ કલાકે ભાસ્કરભાઈ તથા તેમા ધર્મપત્ની જીવનમાં ખૂબ જ ખુશીની ક્ષણ હતી. તેમના ઘેર બાળકનો જન્મ થયો હતો. દિકરો જન્મ્યો હતો. ઘરના સભ્યોમાં ખુશી હતી. પેંડા વહેયવામાં આવ્યા. જો કે બાળકનું વજન થોડું ઓછું હતું. થોડા અંશે કમળાની અસર હતી. પરંતુ પુરા મહિને નોર્મલ ડીલીવરી થઈ હતી. ડોક્ટરના કહેવા પ્રમાણે બહું કોઈ તકલીફ ના હોવાના કારણે કાયની પેટીમાં ન્હોતો રાખવામાં આવ્યો. ડોક્ટરે દરરોજ એક કલાક તડકામાં રાખવાની સલાહ આપવામાં આવી હતી. જીવનમાં બધું જ બરાબર ચાલતું હતું. બાળકનું નામ નિશાંત રાખવામાં આવ્યું હતું. સામાન્ય બાળકની જેમ જ અભિલાષ છ મહિને બેસતા અને ચૌદ મહિને ચાલતા શીખી ગયો હતો. આમ આમ કરતાં નિશાંતને બે વર્ષનો ગાળો પૂરો થઈ ગયો હતો. બે વર્ષે પેટ સાફ ના આવવાના કારણે તે રાત્રે રડતો.

દિવાળીના સમયે અઢીવર્ષની ઉંમરે તેને તાવ આવ્યો. ડોક્ટર હાજર ના હોવાને કારણે તેને કોસિન આપવામાં આવી. બીજા દિવસે 10.00 વાગે તેને હોસ્પિટલમાં લઈ ગયા ત્યારે તેના શરીરમાં ખેંચ ચાલુ થઈ ગઈ હતી તેની સ્થિતિ કથળતી ગઈ હતી. ડોક્ટરે નિશાંતને ઓક્સિજન ચડાવવાની સલાહ આપી દીધી હતી. સ્મગ્ર પરિવાર ચિંતામાં ગરકાવ થઈ ગયો હતો. તેને ચાર ઈન્જેક્શનો આપવામાં આવ્યા હતા. બીજી તરફ તેની સ્થિતિ વધુ કથળી રહી હતી. ડોક્ટરે કેમેચ કરીને તેને ભાનમાં લાવવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યા હતા. આખરે લાંબી મહેનત બાદ ૩.00 વાગે નિશાંતને ભાન આવ્યું અને તે વાતો કરવા લાગ્યો. પરંતુ જ્યારે તે ભાનમાં આવ્યો ત્યારે તેનું વર્તન બદલાઈ ગયું હતું. તે જોર જોરથી બોલતો હતો. અકારણ હસતો હતો. તે પહેલાની જેમ વધુ સારી રીતે વર્તી શકતો ન હતો. જો કે તે શાળામાં જઈને તે લખતો, વાંચી શકતો હતો. પરંતુ સિનિયર કે.જીમાં તેનું પરિણામ બગડ્યું. તેના માતા-પિતાએ નિશાંતના બદલાયેલા વર્તનની નોંધ લઈને બાળ મનોચિકિત્સકોની મુલાકાત લીધી. તેનું ઈઈજી તપાસવામાં આવ્યું. તેને એમઆરઆઈ અને બેરા ટેસ્ટ પણ કરવામાં આવ્યા. આખરે એક ન્યૂરોલોજિસ્ટના કહેવા પ્રમાણે તેને કોઈ દવાની આડઅસરને કારણે તેની માનસિક પરિસ્થિતિ આવી થઈ છે. આખરે તેને બી.એમ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેન્ટલ હેલ્થમાં તેને એડમિશન અપાવવામાં આવ્યું. ધીમે ધીમે નિશાંતના વર્તનમાં ઘણાં ફેરફારો થવા લાગ્યા. જો કે ધીમે ધીમે નિશાંતના વર્તનમાં ઘણો ફેરફાર પડવા લાગ્યો. તેના વર્તનમાં વધુ પડતું હસવું,

બોલવું હવે ધીમે ધીમે ઓછું થવા લાગ્યું. તે સંસ્થાના સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમોમાં પણ તે ભાગ લેવા લાગ્યો. ૨૦૧૫માં જ્યારે નિશાંતને હેલ્થ એન્ડ કેર ફાઉન્ડેશનમાં તાલીમ આપવામાં આવી ત્યારે તેને બિહેવિઅર થેરાપી, ઓક્યુપેશનલ થેરાપી આપવામાં આવી. જેના કારણે તેનુધ્યાન વધુ કેન્દ્રીત થવા લાગ્યું. નિશાંતે સંસ્થાના વિવિધ કાર્યક્રમોમાં ત્રણ એવોર્ડ મેળવ્યા છે. તે જાતે પોતાનું કામ કરી લે છે. થોડા ઘણાં અંશે રસોઈ પણ કરી લે છે. સુંદર ચિત્રો દોરે છે. કોઈ ફરિયાદ આવતી નથી. હમણાં જ એક ચર્ચમાં ફંક્શન રાખવામાં આવ્યું હતું ત્યારે તેણે સુંદર ગીત ગાઈને શ્રોતાઓના મન મોહી લીધા હતા. નિશાંત સુંદર ઈંગ્લિશ સોંગ પણ ગાય છે. જાતે એકલો ચર્ચમાં જઈ શકે છે. ઘરકામમાં મદદ કરે છે. તેના પપ્પાનું કહેવું છે કે બાળકની એબિલિટી પ્રમાણે આપણે કામ કરીએ તો સુંદર પરિણામ મળે છે. આ પ્રક્રિયામાં માતા-પિતાની ઘણી કસોટી થાય છે. પરંતુ ક્યારેય પાછા પડવું નહીં. ક્યારેય નાસીપાસ કે હતાશ ના થવું જોઈએ.

ઓટીઝમને કેવી રીતે ઓળખશો?

રમકડાં સાથે
એકલું જ રમે

બીજા બાળકોની સાથે
રમશે નહીં.

ખૂબ વધારે પડતું
ચંચળ અથવા કોઈ
પ્રવૃત્તિમાં રસ ન રાખે

કારણ વિના હસે
કે રડે

ઘોંઘાટ અને અવાજ પસંદ ન
કરે

કોઈ એક વસ્તુ સાથે
સતત લગાવ

ખૂબ જ ઓછું
બોલે

રોજિંદા કાર્યક્રમમાં બદલાવ
સ્વીકારી ન શકે.

ભય અથવા વાગવા
પડવાનો ખ્યાલ ન આવે